Către: Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Autorul avizului: Viorel Malanciuc, avocat
Adresa: mun. Chișinău, șos. Hâncești, 142/3, of. 30
E-mail: viorel.malanciuc@gmail.com
Telefon mobil: 069301000
Referință: anunțul de inițiere a elaborării proiectului hotărârii de Guvern privind radierea unor întreprinderi de stat, ID Particip 18805

OBSERVAȚII ȘI RECOMANDĂRI
privind inițierea elaborării proiectului hotărârii de Guvern cu privire la radierea unor întreprinderi de stat

Prezentele observații privesc etapa inițierii elaborării proiectului. Pe pagina consultării este publicat anunțul, nu proiectul hotărârii, nota de fundamentare sau lista întreprinderilor vizate. În aceste condiții, nu se poate verifica situația juridică și patrimonială a unor entități concrete și nu se poate formula o concluzie despre întrunirea condițiilor de radiere pentru fiecare dintre ele. Recomandările de mai jos urmăresc ca proiectul și documentele sale de fundamentare să distingă riguros radierea din oficiu a persoanei juridice inactive de dizolvarea prin lichidare și să prevină prejudicierea creditorilor, a salariaților ori a patrimoniului public.

1. Cadrul juridic și precedentul național direct

Articolul 14 alin. (3) din Legea nr. 246/2017 prevede particularitățile încetării activității întreprinderii de stat și municipale, iar art. 26 din Legea nr. 220/2007 reglementează radierea din oficiu a persoanei juridice inactive. Aplicarea mecanismului de la art. 26 presupune verificarea criteriilor legale de inactivitate și a condițiilor prevăzute de lege, publicarea avizului, notificarea entității și posibilitatea depunerii cererilor ori creanțelor în termenul legal de două luni. Radierea nu rezultă numai din faptul că întreprinderea nu desfășoară, potrivit fondatorului, o activitate culturală sau economică curentă.

Există un precedent național nemijlocit: Hotărârea Guvernului nr. 213/2019, prin care Guvernul a acceptat inițierea procedurii de radiere a întreprinderilor de stat inactive potrivit anexei, a însărcinat Agenția Servicii Publice să inițieze procedura din oficiu în condițiile art. 26 din Legea nr. 220/2007 și a atribuit Agenției Proprietății Publice controlul executării. Acest precedent arată că hotărârea Guvernului pornește procedura legală, iar înscrierea radierii se efectuează ulterior de ASP cu respectarea garanțiilor prevăzute de lege. Recomandăm păstrarea acestei distincții și evitarea unei formulări care ar sugera încetarea imediată a persoanelor juridice prin simpla adoptare a hotărârii.

2. Recomandări pentru elaborarea proiectului

1. Anexa proiectului să identifice separat fiecare întreprindere vizată prin denumirea actuală și IDNO, sediul, data înregistrării, fondatorul înscris în registru și

temeiul potrivit căruia Ministerul Culturii exercită atribuțiile fondatorului. Pentru fiecare caz să fie indicate sursa și data verificării inactivității, precum și confirmările autorităților competente relevante pentru criteriile art. 26 din Legea nr. 220/2007. Fără aceste date, consultarea publică nu permite verificarea obiectului măsurii.

2. Înainte de includerea în listă, să se verifice situația datoriilor la bugetul public național, a conturilor și raportărilor fiscale, a sucursalelor și a calității de fondator al altor persoane juridice, în limitele criteriilor legale. Separat, să fie inventariate creanțele private, contractele, litigiile, raporturile de muncă, bunurile și drepturile reale. Absența datoriilor fiscale nu dovedește, de una singură, inexistența creditorilor privați sau a altor obligații.

3. Proiectul să prevadă că ASP inițiază și desfășoară procedura de radiere în condițiile art. 26, inclusiv publicitatea și notificarea individuală cerute de legislație. Să fie păstrate termenul legal de două luni pentru înaintarea cererilor și creanțelor, posibilitatea entității de a-și corecta situația și examinarea motivată a obiecțiilor înainte de radierea finală. Hotărârea Guvernului nu trebuie să înlocuiască aceste etape și nici să le scurteze.

4. Să se delimiteze expres radierea din oficiu a unei persoane juridice inactive de dizolvarea prin lichidare și de procedura insolvabilității. Dacă întreprinderea are active, obligații, creditori, angajați, contracte în curs, litigii sau alte împrejurări incompatibile cu procedura simplificată, situația trebuie soluționată prin mecanismul legal corespunzător, inclusiv lichidarea ori insolvabilitatea, după caz. Radierea din registru nu poate servi drept substitut pentru regularizarea patrimoniului și a obligațiilor.

5. Pentru întreprinderile din domeniul culturii, să fie verificată documentat existența bunurilor proprietate publică date în administrare, a patrimoniului cultural, colecțiilor, fondurilor documentare, arhivelor, drepturilor de autor și a altor bunuri cu regim special. Inventarierea și transmiterea, valorificarea ori conservarea acestor bunuri trebuie să aibă temei și procedură distincte. Nu se va prezuma că radierea persoanei juridice transferă automat bunurile sau stinge drepturi și obligații.

6. Nota de fundamentare să explice impactul juridic, patrimonial, bugetar și social pentru fiecare întreprindere, inclusiv costurile eventualei lichidări, situația salariaților, arhivarea documentelor și responsabilitatea ulterioară pentru contracte, litigii și bunuri. Înainte de definitivarea listei, se recomandă obținerea punctelor de vedere ale ASP, APP, Serviciului Fiscal de Stat, Ministerului Finanțelor și, după caz, ale instituțiilor responsabile de patrimoniul cultural și arhivistic.

3. Coordonarea cu inițiativele publicate și prevenirea suprapunerilor

În perioada recentă au fost publicate și alte inițiative ale Agenției Proprietății Publice în domeniul încetării activității unor întreprinderi de stat. ID Particip 18447 anunță elaborarea unui proiect de radiere a unor întreprinderi inactive în condițiile art. 26 din Legea nr. 220/2007, însă anunțul publicat nu indică lista întreprinderilor. Separat, ID Particip 15547 a vizat dizolvarea prin lichidare a unor întreprinderi și

modificarea unor hotărâri; pagina acelei consultări publică o listă de entități și precizează că procedura are la bază trierea întreprinderilor de stat.

Aceste date nu demonstrează că întreprinderile avute în vedere de Ministerul Culturii se suprapun cu cele din proiectele APP. Ele fac însă necesară o verificare formală înainte de promovare: compararea listelor și IDNO-urilor, confirmarea că fiecare entitate este inclusă într-o singură procedură adecvată situației sale și corelarea calendarului cu APP și ASP. În caz de coincidență, autorii trebuie să explice dacă inițiativele sunt complementare ori să elimine dublarea și orice contradicție între radierea din oficiu și dizolvarea prin lichidare.

4. Comparație funcțională și soluția potrivită pentru Republica Moldova

Pentru acest proiect, comparația utilă privește modul în care legea tratează entitățile inactive, informează creditorii și distinge radierea din registru de lichidare. În Estonia, radierea pentru nedepunerea raportului anual presupune avertizare și termen de conformare; creditorii sunt informați și pot solicita lichidarea înaintea radierii. Acest mecanism oferă un reper procedural pentru protejarea creditorilor, dar se aplică unor forme comerciale diferite și nu trebuie preluat mecanic.

Legislația României, Poloniei, Ungariei și Ucrainei confirmă relevanța separării dintre dizolvare, lichidare și radierea finală: atunci când există patrimoniu sau creanțe, încetarea persoanei juridice urmează procedurii legale de lichidare ori insolvență. Aceste exemple nu justifică înlocuirea condițiilor moldovenești cu reguli străine; ele susțin aceeași precauție, anume să nu fie confundată inactivitatea administrativă cu stingerea obligațiilor.

Soluția recomandată este aplicarea prioritară a art. 26 din Legea nr. 220/2007 și a modelului național din HG nr. 213/2019, cu păstrarea garanțiilor legale de notificare, publicitate și depunere a creanțelor. Din Estonia poate fi preluată doar logica avertizării efective și a ocaziei reale pentru creditori să solicite lichidarea, în măsura în care aceasta este compatibilă cu procedura moldovenească. Termenele și competențele rămân cele prevăzute de legislația Republicii Moldova.

5. Constituția, dreptul Uniunii Europene și concluzia

Din informațiile publicate nu rezultă o contradicție actuală și demonstrabilă între inițierea proiectului și Constituția Republicii Moldova. Totuși, proiectul final trebuie să respecte principiile statului de drept și securității raporturilor juridice (art. 1 alin. (3)), accesul la justiție (art. 20), garantarea creanțelor asupra statului și protecția proprietății (art. 46), precum și regimul proprietății publice (art. 127). Riscul constituțional ar apărea dacă radierea ar fi dispusă fără procedură previzibilă, notificarea celor interesați, posibilitate efectivă de contestare ori soluționarea drepturilor patrimoniale și a creanțelor. La etapa actuală, lipsa proiectului nu permite o concluzie mai categorică.

Nu a fost identificată, pentru mecanismul punctual de radiere a întreprinderilor de stat inactive, o obligație de transpunere a unei directive UE care să impună o anumită soluție procedurală. În contextul statutului de țară candidată, proiectul trebuie totuși să susțină transparența, buna administrare a proprietății publice, protecția

creditorilor și controlul judiciar efectiv, în concordanță cu angajamentele de stat de drept și guvernanță economică. Nota de fundamentare ar trebui să indice expres dacă autorul a identificat acte UE relevante și să explice motivat lipsa unei transpuneri directe, în loc să invoce generic armonizarea europeană.

Recomand continuarea elaborării proiectului cu includerea garanțiilor și verificărilor expuse mai sus, publicarea anexei cu întreprinderile vizate și a documentelor de fundamentare în etapa consultării proiectului, precum și coordonarea documentată cu APP și ASP pentru a exclude suprapunerile. Până la publicarea acestor materiale, orice opinie despre eligibilitatea unei anumite întreprinderi pentru radiere ar fi prematură.

Viorel Malanciuc, avocat

Digitally signed by Malanciuc Viorel
Date: 2026.11.20 09:54:41 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ